

Türkiye’de Kredi Garanti Fonu Uygulamasının Değerlendirilmesi: Verimliliği Üzerine Tespit ve Öneriler

Evaluation of Credit Guarantee Fund Application in Turkey: Determinations and Recommendations on its Productivity

Teoman TAĞTEKİN

Dr., Bağımsız Araştırmacı,
teotag@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7679-0163>

Makale Başvuru Tarihi: 08.03.2024

Makale Kabul Tarihi: 13.06.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ÖZET

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) finansmana erişim sorunu, başat problem olarak karşlarına çıkmaktadır. Kefalet uygulaması ile bu sorunu aşmada, KOBİ’lerin krediye ulaşmasında KGF-Kredi Garanti Fon’u ciddi rol üstlenmektedir. Özellikle, pandemi sürecinde yaşanan finansal durgunluk döneminde sunduğu kefalet desteği ile adı daha çok anılan ve KOBİ’lerin bankalar üzerinden finansmana erişimlerinde kolaylık sağlayan Kredi Garanti Fonu yaklaşık 30 yıldır Türkiye’de faaliyettedir. Kredi Garanti Fon’u, kredibilitesi olan ancak teminat yetersizliği nedeni ile finansmana erişemeyen KOBİ ve KOBİ dışı işletmelere teminat ve kefalet desteği sağlamak üzere, kar amacı gütmeyen bir şirket olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Benzer şekilde 2023 yılında kurulan KFK-Katılım Finans Kefalet Kurumu da, faizsiz bankacılık standartlarına uygun finansmana erişim imkânları sağlamak amaçlı kredi ve kullandırmalar için garanti ve kefalet vermektedir. Çalışmada, kefalet sisteminin amacına yönelik hizmet etmesini teminen, uygulamada yaşanmış ihmal ve eksikliklerin tespit ve değerlendirmelerine yer verilmiş, benzer olumsuzlukların tekrar yaşanmaması, daha verimli nasıl olunabileceği ile ilgili çözüm önerileri sunulmuştur. Sunulan bu önerilerin uygulamada yer alması, hem Kredi Garanti Fonu hem de yeni garanti sistemi olan Katılım Finans Kefalet sistemi aracılığı ile sağlanacak finansman imkânlarının amacına uygun tahsis, kullandırım ve geri ödemesine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler:

Kredi Garanti Fonu,
Kefalet Sistemi,
Kobi Finansmanı,
Fon Kullandırımı,
Katılım Finans Kefalet,

ABSTRACT

Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) face the problem of access to finance as the main problem. The Credit Guarantee Fund (CGF) plays a significant role in overcoming this problem and enabling SMEs to access credit through the bail application. In particular, the CGF has been operating in our country for almost 30 years, which is more commonly referred to as the credit guarantee fund that it offers during the period of financial recession during the pandemic and facilitates SME's access to financing through banks. The CGF operates as a non-profit company to provide guarantee and surety support to SMEs and non-SMEs that are creditworthy but cannot access financing due to lack of collateral. Similarly, the Participation Finance Bail Institution, which was established in 2023, provides guarantees and sureties for loans and disbursements in order to provide access to financing in accordance with interest-free banking standards. In the study, in order to ensure that the bail system serves its purpose, the determinations and evaluations of the negligence and deficiencies experienced in practice are included, and solution proposals are presented on how to prevent similar negativities from happening again and how to be more efficient. Implementation of these suggestions will help the with allocation, utilisation and repayment of the financing facilities to be provided through the guarantee system in accordance with their purpose.

Keywords:

Credit Guarantee Fund,
Bail System,
SME Financing,
Fund Allocation,
Participation Finance
Bail,

Önerilen Alıntı (Suggested Citation): TAĞTEKİN, Teoman (2024), “Türkiye’de Kredi Garanti Fonu Uygulamasının Değerlendirilmesi: Verimliliği Üzerine Tespit ve Öneriler”, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, S.7(1), ss.277-290, Doi: <https://doi.org/10.33712/mana.1448996>

1. GİRİŞ

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere (KOBİ) yüklenen ekonominin temel taşı olma misyonunun yerine getirilmesinde, olası finansman ihtiyaçlarının giderilmesi, fona ulaşımın zamanında ve yeterli miktarda olmasını sağlamak amaçlı teminat desteğinin verilmesi için Almanya modeli benzeri Türkiye’de de Kredi Garanti Fonu - KGF uygulaması geliştirilmiştir.

Birçok ülkede benzer şekilde başarılı uygulamaları görünen Kredi Garanti Fonu sistemi aracılığı ile finansmana erişimde sağlanan kefalet desteği belirli bir oran kapsamında uygulanmakta, böylelikle riskin KGF ile birlikte hem borç veren hem de borç alan arasında paylaşımı esas alınmaktadır. KOBİ’lerin kuruluş aşamasından, büyüme ve ilave yatırım kararları gibi mali yükü olan kararlarda çoğu zaman özkaynaklar yetersiz kalmakta, ilave finansman ihtiyacı doğmaktadır. Finansmanı sağlayan başta bankalar olmak üzere tüm kurumlar doğal olarak verecekleri kredinin karşılığı olarak teminat talep etmektedir. Bu aşamada teminat üretimi ve finansmana erişim anlamında sorun yaşayan KOBİ’lerin bu ihtiyaçlarının giderilmesi, bankaların da verecekleri borçlara karşılık belirli bir oran dâhilinde teminata kavuşabilmeleri amaçlı kredi garanti fonu uygulaması devreye girmektedir.

KGF tarafından sağlanan kefalet teminatının maliyeti, finansmana erişememe sonucu doğacak fırsat kaybının yanında küçük bir oran olarak kalacağından, KGF teminatı ile can suyu olarak nitelendirilebilecek finansmana ulaşan KOBİ’ler için bazen hayati öneme sahip olmaktadır. Sağlanan kefalet teminatı ile KGF, KOBİ ve Borç veren finans kuruluşu arasında, kredi vadesi süresinde, risk paylaşımı esasına dayalı bir birliktelik oluşturulmaktadır. 1991 yılında Türkiye’de kurulan KGF’nin özellikle 2016 sonrası fon kullandırırlarına olan desteğinde artış görülmüş, 2020 yılında başlayan pandemi sürecinde zirveye ulaşmıştır.

Çalışmanın amacı, hem KGF hem de benzer yapıda yeni kurulmuş olan katılım finans kefalet sisteminin hedeflenmiş çalışma düzenine ulaşması için, KGF uygulamasında edinilen tecrübeler ışığında bir dizi öneri ve önlemler sunmak şeklinde ifade edilebilir. Bu bağlamda, çalışmamızda kredi garanti fonu uygulamasının tanımı, yerel ve global örnekleri, işleyiş mekanizması, avantajları gibi genel bilgilerden sonra Türkiye uygulamasında ulaşılan finansal boyut rakamlar ile ifade edilmiştir. Özellikle son yıllarda sistemin açık noktaları ve zafiyetlerinin kullanılması nedeniyle, hem KGF sisteminde gerekli iyileştirme ve rehabilitasyon çalışmaları yapılması hem de benzer yeni uygulama olan katılım finans kefalet sisteminin tatbikinde benzer sorunların yaşanmaması adına önlemler alınması ile ilgili farklı önerilerde bulunulmuştur. Daha sonra, kefalet sisteminin üç tarafı olan kefalet veren, borç alan ve borç veren cephesinden uygulamanın daha efektif kullanılarak optimize edilmesi adına neler yapılabilir sorusunun cevapları, tatbik edilmiş uygulamalar ışığında değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonrası oluşan tespitler dâhilinde, yeni kefalet sistemi katılım finans kefalet uygulamasının daha iyi örnekler oluşturması adına önerilerde bulunulmuştur.

2. ÇALIŞMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR İNCELEMESİ

Bu bölümde yapılan çalışmanın daha iyi anlaşılması ve benzer çalışmalar ile kıyaslandırılabilmesi açısından Kredi Garanti Fonu başa olmak üzere kamu otoritesinin KOBİ’lerin finansmana erişimi ile ilgili sağladığı kefalet sistemleri üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Bezircioğlu ve Saatçioğlu (2022), Kredi Garanti Fonu uygulamasının dünyadaki uygulamalarına kısaca değindikten sonra, Türkiye’deki kredi garanti fonu kuruluş süreci, KGF’nin ortaklık yapısı, KGF kaynakları ve işleyişi hakkında detaylı bilgilendirme yapmıştır. Sonrasında KGF’nin yıllar itibariyle oluşmuş finansal büyüklüğüne ait verileri paylaşmış ve özellikle kriz dönemlerinde KOBİ’lerin finansmana erişimde KGF’nin ciddi bir katkısı olduğu belirtilmiştir. Ancak zaman içinde KGF aracılığı ile sağlanan kredilerin farklı amaç ve hizmetler adına kullanılabilirdiği bu bağlamda tahsis ve kullandırım aşamalarında hem kefalet hem de kredi süreçlerinin sağlıklı ilerleyebilmesi için denetimsel bakış açısı ile incelemelerin yapılması gerektiği hususlarına değinilmiştir.

Çelikkemir ve Kartal (2018), Türkiye’de Kredi Garanti Fonu’nun kuruluşu, mevzuatı, ekonomi ve bankacılık sektörüne olan etkileri rakamsal verilerle anlatılmış, bankalarda KGF teminatlarının muhasebeleştirilmesi aşamında düzenlenen muhasebe kayıtları üzerine örnek çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca, KGF kefaleti ile bankalar tarafından gerçekleştirilen kredi kullandırmalarının bankaların sermaye yeterlilik rasyolarının tespiti ve kullandırılan krediler için ayrılan karşılıkların tespitinde mali anlamda bankalara avantaj sağladığı karlılığı artırıcı etki yaptığı hususlarına yer verilmiştir.

Duramaz (2017), KOBİ'lerin kuruluş aşamasında, faaliyetlerini devam ettirip büyüme aşamasına kadar tüm süreçlerde gerekli olan finansmana erişimlerde kefalet sisteminin önemine değinmiş ve bu amaçla oluşturulan Kredi Garanti Fonu mekanizmasının farklı ülkelerdeki kuruluş ve uygulamaları hakkında bilgi vermiştir. Sonrasında Türkiye'deki durum ele alınmıştır. Bu kapsamda hem Türkiye hem de diğer ülke uygulamaları kıyaslamalı olarak incelenmiştir. Yurtdışında uygulaması bulunan özel sektör kefalet sistemi uygulamasının Türkiye'de de hayat bulması, kamu otoritesi üzerindeki kefalet yükünü azaltabileceği gibi özel sektör içinde fırsat olabileceği hususlarına değinmiştir. Ayrıca, kefalet oranlarında yapılan değişikliklerde oranların artırılması durumlarında iyi niyetli olmayan girişimler olabildiği, bu durumların önlenmesi adına da gerekli kontrol ve önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir.

Sümer ve Güngör (2018), firmaların finansmana erişiminin desteklenmesi amaçlı kefalet limitlerinin artırılması yönünde alınan kararlar sonrası, teminat yetersizliği nedeni ile krediye erişimi olmayan ya da sınırlı olan işletmelerin sayısının artarak krediye erişebilen firma tabanının genişletilmesi amaçlandığı belirtilmiştir. Bu yönde yapılan çalışmalar sonrasında önemli ölçüde firmanın finansman erişimine aracılık edildiği, ancak kefaletli kredi tutarının büyük bir kısmının bankacılık sisteminde kredisi bulunan firmalar tarafından kullanıldığı tespit edildiği belirlenmiştir.

Yazıcı (2010), başta KOBİ'ler olmak üzere finansmana ihtiyacı olan işletmelerin kefalet sistemi ile bu ihtiyaçlarına KGF aracılığıyla destek olunması uygulamasının dünya da yaklaşık 150 yıldır var olduğu, Türkiye'de ise 1991 yılında kurulan KGF'nin işlerliği anlamında hem kamu hem de işletmeler açısından değerlendirmesi yapılmıştır. Özellikle Hazine garantili kefalet uygulamasının sorunlu ya da sorunlu olma potansiyeline sahip müşteriler tarafından tercih edildiği gibi bir algının söz konusu uygulamanın gelişmesi ve tercih edilmesinin önündeki en büyük engel olduğu belirtilmiştir. Altyapısal sorunların giderilip, uygulama üzerindeki olumsuz imajın düzeltilmesi sonrasında kefalet sisteminin tercih edilebileceği bu yönde de özendirici faaliyetlerde bulunulması gerektiği bilgisi verilmiştir.

Yıldız (2023), Kredi Garanti Fonu uygulamasının Türkiye'deki geçmişi, kefalet türleri, uygulama çeşitleri gibi unsurlar ile değerlendirip bilgi vermiştir. Özellikle İslam iktisadı ve fihri yönünden konuyu ele almıştır. KGF'nin çıkış amaçları içinde yer alan finansmana erişimde teminat nedeniyle yaşanan adaletsizliğin ortadan kaldırılmasına çözüm olması hususu eşitlik ilkesi anlamında makul olarak görülmüş, ancak faizli bir sistem olması nedeni ile de eleştirilmiştir. Bu nedenle KGF benzeri bir yapının katılım finans ilkeleri doğrultusunda tesis edilmesi, İslam iktisadı bağlamında katılım bankalarının ortaklık ve aracılık etmesi gerektiği, KGF'ye alternatif bir model geliştirilmesi önerilmektedir.

Yılmaz (2019), Hazine destekli kredi garanti fonu uygulamasının işleyişi ve gelişimi hakkında detaylı bilgi vermiş, 2017-2018 yılları arası Türkiye'deki gerçekleştirmeleri hakkında rakamsal veriler ile bilgilendirme yapmıştır. KGF uygulamasının banka kredilerinde genişlemeye etkisinin olduğu özellikle bankaların sermaye yeterlilik rasyolarının tespitinde olumlu katkısı olduğu bilgisi verilmiştir.

3. KOBİ'LERİN FİNANSMAN SORUNU VE KREDİ GARANTİ FONU (KGF)

İhtiyaç anında, yeterli finansmana erişememek günümüzde KOBİ'lerin en önemli sorunudur. Finansmana erişim sorun olduğu gibi beraberinde birçok soruna da kaynak oluşturmaktadır. Yaşanan finansman sıkıntıları KOBİ'ler gelişmiş teknolojiye ulaşamamakta, bunun sonucu üretim aşamasında emek yoğun üretim yapmak zorunda olmaktadır. Bu durum, üretilen mal ya da hizmetin miktarı ve kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun sonucu işletmenin satış gücü ve rekabet avantajı azalmakta, hem ulusal hem de uluslararası alanda iş fırsatları ve imkânlarını kaybetmesine neden olmaktadır (Polat, 2021:358). Bu nedenle, KOBİ'lerin gelişimini desteklemek ve rekabetçi bir ortam oluşturmak, sürdürülebilir ekonomik modelleri tesis etmede kritik öneme sahiptir (Aydın ve Çömlekçi, 2023:36).

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) olarak tanımlanan işletmelere, finansmana erişimlerinde teminat yetersizliği nedeni ile sorun yaşamaları durumunda kefalet hizmeti sunarak fona erişimlerine imkân sağlayan kurumlar kredi garanti fonu olarak tanımlanır. Sunulan kefalet hizmeti karşılığı, kurum tarafından komisyon alınırken, borç veren banka ya da finans kuruluşu güvenilir bir teminat elde etmiş olarak risklerini minimize etmekte, borç alan taraf açısından finansman ihtiyacı giderilerek hedef ve projeleri gerçekleştirme fırsatı elde edilmiş olmaktadır.

Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin %99,8'nin KOBİ olduğu, çalışan istihdamının %78'nin KOBİ'ler tarafından sağlandığı, gerçekleştirilen yatırımların 1/3'den fazlasının KOBİ'ler tarafından yapıldığı, gerçekleşen üretimin %54'ünün ve oluşturulan katma değerinin %55'inin KOBİ'lere ait olduğu göz önüne alındığında,

KOBİ’lerin finansmana erişimde desteklenmelerinin ne kadar önemli ve kritik olduğu daha net görülebilir (Eğilmez, 2017).

KGF’nin kaynakları başta kendi özkaynakları olmak üzere, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Avrupa Yatırım Fonu’ndan sağlamış olduğu fonlardan meydana gelmektedir (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022:456). Genel olarak kredi garanti fonları, KOBİ ve mikro işletmelerin gelişip büyümesine hizmet edecek üretim amaçlı proje finansmanlarına kefalet vermek koşuluyla destek olmaktadır (Önkol ve Küçükkocaoğlu, 2016:3).

İkinci dünya savaşı sonrası Avrupa ülkeleri, işletmelerin finansman sorunlarının giderilmesi amaçlı kredi garanti sistemlerini kurmaya başlamışlardır. Özellikle Almanya kredi garanti kuruluşları aracılığıyla Avrupa’nın en büyük ekonomilerinden biri konumuna gelmiştir. 2019 yılında başlayarak tüm dünyayı etkileyen pandemi ekonomik düzeni olumsuz etkilemiş ve tüm ekonomilerde kredi garanti fonlarının önemi daha çok hissedilmiştir. Pandemi sürecinde yaşanan kısıtlamalar birçok işletmenin faaliyetlerini durdurmasına ya da sonlandırmasına sebep olmuştur. Krizden etkilenen işletmelerin kredi garanti fonları kefaleti ile finansmana erişimleri sağlanarak, işletmelerin bu finansmanlar aracılığıyla hayatlarını sürdürmeleri sağlanmıştır (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022:451). Kredi Garanti Fonu, kefalet kuruluşudur, herhangi bir kredi/fon kullandırımı yapmamaktadır. Teminat yetersizliği nedeni ile finansman ihtiyaçlarından yeterli seviyede faydalanamayan başta KOBİ’ler olmak üzere işletmelere müteselsil kefil olarak, kredi kaynaklarına ulaşmalarına yardımcı olmaktadır (Yıldız, 2023:83).

4. BAZI ÜLKELERDE VE TÜRKİYE’DE KREDİ GARANTİ FONU

İngiltere’de 1981 yılında kurulan ve 2012 yılında British Business Bank adını alan kuruluş, ülkede faaliyete geçen ilk kredi garanti kuruluşudur. Küçük işletmeler için finansman arzını artırmak, piyasada güven ortamı oluşturmak, mikro büyüklükteki işletmeler için farklı finansal enstrüman seçenekleri sunmak gibi ilkeler çerçevesinde British Business Bank faaliyetlerini sürdürmektedir (Duramaz, 2017:17).

İkinci Dünya Savaşı’nın olumsuz etkilerini gidermek amaçlı Batı Almanya’da Alman Garanti Bankalar Birliği kurulmuştur. Ekonomik fayda sağlayan girişimlerin teminatsızlık nedeniyle finansmana erişemeyip başarısız olmasını önlemek birliğin kuruluş amacı olmuştur. Türkiye’de KGF sisteminin kuruluş aşamasında, Almanya’da kurulu sistemin tecrübe ve uygulamaları örnek alınmıştır. Almanya’daki uygulamalarda finans kuruluşları tarafından sağlanan finansmanın %65-80’i oranında kefalet kredi garanti fonu sistemi tarafından verilmektedir. Böylelikle KGF kuruluşlarına olan güven artmakta, çarpan etkisi ile iş hacmini büyütmede, teminatsızlık nedeniyle finansmana ulaşamayan işletmelere imkân sağlamaktadır (Üstün, 20016:7).

Moskova Küçük İşletmeler Kredi Destek Fonu, 2006 yılında KOBİ’lere destek amaçlı kredi garanti hizmeti kapsamında kamu sermayesiyle Rusya da faaliyete başlamıştır. Fon, kredi garanti kapsamı %50, vadeler 2 yıldan az olacak şekilde, belirli limitler dâhilinde günümüzde 45 adet banka ile işbirliği içinde destek programını uygulamaktadır (Duramaz, 2017:187).

Japonya’da, KOBİ’lerin finansman ihtiyaçlarının giderilmesini kolaylaştırmak amaçlı 1953 yılında Kredi Garanti Birliği yasası çerçevesinde Jasmec-Japan Small and Medium Enterprise Corporation kurulmuştur. Buldukları bölge özelliklerine göre KOBİ’leri destekleyen Jasmec birimleri birbirlerinden bağımsız hareket etmektedir. Birimler, kar amacı hedeflemeden, KOBİ’lere kredi riskinin %80’i kadar kefalet desteğinin yanısıra, bilgi ve yönetim danışmanlığı gibi hizmetler de sunmaktadır. Ülke’de kredi garanti sistemi kredi sigortası ile birlikte çalışmaktadır. Onay verilen bir kefalet işlemi ile gerçekleştirilen bir kredilendirmede otomatik olarak sigorta ücreti ödenmek koşuluyla Jasmec tarafından sigortalanmaktadır (Üstün, 20016:7).

Avrupa Garanti Kurumları Birliği (AECM), üyelerini AB kurumlarına karşı temsil etmek, üyeleri arasında bilgi alışverişini kolaylaştırmak ve garanti sistemini tanıtmak amacıyla 1992 yılında kurulmuş, üye tabanlı, kar amacı gütmeyen uluslararası bir birliktir. 2016 yılında Porto’da düzenlenen KOBİ Garanti Kuruluşları Liderleri Küresel Zirvesi’nde, dünya genelinde KOBİ’lerin krediye erişimini iyileştirmek amacıyla Küresel Garanti Kuruluşları Ağı (GNGI - Global Network of Guarantee Institutions) kurulmuştur. GNGI, kefalet/garanti sistemini daha da verimli kılabilmek amacıyla sektör hakkında bilgi alışverişini için bir platform olarak hizmet vermektedir. GNGI’nın misyonu, ağa üye olan Kredi Garanti Programlarına, garanti araçlarını tanıtmak, deneyim alışverişini kolaylaştırmak ve üyeler arasında en iyi uygulamaları paylaşma hususunda yardımcı olmaktır (aecm.eu, 2023).

Türkiye’de, KOBİ’lerin finansman ihtiyaçlarına erişiminde önemli katkısı olacağı beklentisi ile 1991 yılında kurulan Kredi Garanti Fonu, 1994 yılında aktif olarak çalışmaya başlamış ve risk paylaşım (%80 - %20) esasına

göre ilk kredi kefaletini bu yıl vermiştir. KGF başvuru sürecinden sonraki değerlendirme döneminin uzun sürmesi, yüksek masraf ve komisyon oranları uygulaması gibi negatif faktörler uygulamanın gelişmesini ve tercih edilebilirliğini olumsuz yönde etkilemiştir (Yazıcı, 2010:83). KGF, kredibilitesi olan, ancak teminat yetersizliği nedeni ile finansmana erişemeyen KOBİ ve KOBİ dışı işletmelere teminat ile kefalet desteği sağlamak üzere, kar amacı gütmeyen bir şirket olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ortaklık yapısı olarak incelediğimizde ise KGF, TOBB (*Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği*), KOSGEB (*Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı*) ve bankacılık sektöründen 29 Türk bankasının katılımından oluşmaktadır (cbfo.gov.tr, 2023). 29.03.2023 tarihinde KGF benzeri bir yapı dâhilinde KFK - Katılım Finans Kefalet Kurumu kurulmuştur. KFK'nın amacı, katılım bankacılığı ilkelerine ve Türkiye'nin dinamiklerine uygun yeni geliştirilecek kefalet ve garanti uygulamalarıyla, finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına destek olmak amaçlı, finansman erişim açısından teminat yetersizliğine maruz kalan gerçek ve tüzel kişilere kredi ve finansman amaçlı garanti ve kefalet verilmesidir (www.katilimkefalet.com.tr, 2023).

5. KREDİ GARANTİ FONU SİSTEMİ VE AVANTAJLARI

KGF tarafından sağlanan kefalet sistemi ile KOBİ'lerin finansman erişim imkânı uygulaması, bir kesim tarafından olumlu bir uygulama olarak tanımlanırken, özellikle piyasa disiplini olumsuz yönde etkilediğini savunan bir kesimde bulunmaktadır.

Kısmi Kredi Garantisi (PCG - Partial Credit Guarantee) olarak tanımlanan kefalet uygulamasını savunan kesim, karlı yatırım imkânlarına sahip olmalarına rağmen krediye erişimleri kısıtı olan düşük varlıklı KOBİ'lerin finansmana erişimini artırdığını savunmaktadır. Ayrıca, Kısmi Kredi Garantisi ile kredi piyasasına erişim sağlamış olmak, bu KOBİ'lerin gelecekte teminatsız borçlanmalarına izin verebilecek bir kredi puanı oluşturmalarına yardımcı olduğunu savunmaktadırlar. Kısmi Kredi Garantisi uygulamasına karşı olan kesim ise karlı firmaların krediye ulaşabileceğini iddia etmekte ve Kısmi Kredi Garantisi uygulamasının piyasa disiplini azalttığını, düşük kaliteli firmaların krediye erişimini kolaylaştırdığını ve ahlaki tehlike ile ters seçim sorunları yarattığını savunmaktadırlar (Cowan vd., 2015:101).

Kredi garanti kuruluşları, krediye erişimleri teminat eksikliği nedeniyle sınırlı ya da mümkün olmayan KOBİ'lere sağladıkları kefalet teminatı aracılığı ile kredi erişimlerini kolaylaştırıp, kredi tutarının %80'ine kadar kefil olmaları, riske giren bankalar için önemli bir güven kalemi olmaktadır. Hem fon kullanan hem de fon kullandıran açısından oluşan fayda ve avantajları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

- **Risk Paylaşımı:** Fon kullandıran banka ya da finans kuruluşu tarafından tahsis edilen kredi tutarının %80'lik kısmına kadar kefil olmak suretiyle risk paylaşımı tesis edilmektedir.
- **Risk Değerlemesi:** Kredi kullanımı amaçlı Kredi Garanti Fonu'na teminat müracaatında bulunan işletmenin finansal analizi çalışması tercih edilen modele göre banka ya da finans kuruluşundan tedarik edilse de Garanti kuruluşu kendisi de finansal analiz çalışmasını yapmaktadır. Böylelikle daha kontrollü risk analizi değerlendirilmesi yapılmaktadır.
- **Teminat Derecesi:** Garanti fonları tarafından KOBİ'lere verilen kefaletler, banka ya da finans kuruluşları için birinci derece teminat statüsünde değerlendirilmekte, kredinin geri ödenmesinde olası yaşanan sıkıntılarda Kredi Garanti Fonu kefalet oranı dâhilinde ödemeyi bankaya yapmaktadır. Böylece banka için kredinin geri dönüş riski azalmakta, banka için de tercih edilen bir teminat türü statüsünde değerlendirilmektedir (Önkol ve Küçükkocaoğlu, 2016:3).
- **Vergi ve Maliyet Avantajları:** Kamusal faydası, ekonomiye katkıları dikkate alınarak, KGF kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur. Benzer şekilde, KGF ile ilgili işlemlerde damga vergisi ve katma değer vergisi muafiyeti sağlanmıştır (Üstün, 2016:10). Ayrıca bankalar açısından değerlendirildiğinde, sermaye yeterliliği rasyo hesaplamasında, KGF teminatlı krediler risk ağırlıklı varlıkların oranını düşürerek SYR oranını yükseltmektedir. Ayrıca, KGF teminatlı kredilerin geri ödenmesinde gecikme yaşanması durumunda daha az özel karşılık ayırmak suretiyle daha az gider, daha fazla kâra ulaşma imkanı sunulmaktadır (Çelikdemir ve Kartal, 2018:31).

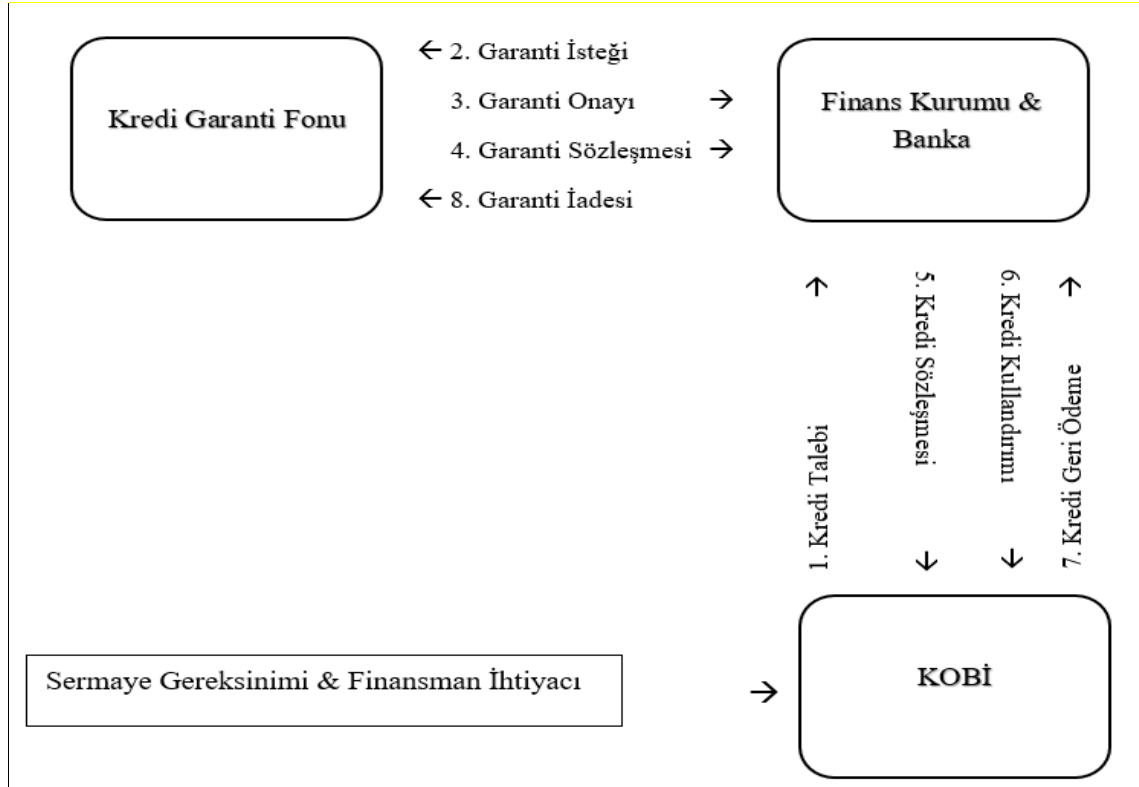
Avrupa Garanti Kurumları Birliği (*AECM - European Association of Guarantee Institutions*), üyelerinin ortak misyonu, KOBİ'lerin finansmana erişimini desteklemektir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütüne (*OECD - Organisation for Economic Co-Operation and Development*) göre kredi garanti programları KOBİ finansmanı alanında piyasa başarısızlığının üstesinden gelmek için kullanılan en yaygın araçtır. Ayrıca, garanti programları ekonomik stres dönemlerinde konjonktür karşıtı bir rol üstlenmektedir. Örneğin covid krizi sırasında

desteklenen KOBİ’lerin sayısı 2020 yılında %80 oranında artmıştır. Gerçekleştirilen bu cesur müdahaleler, büyük bir iflasın ve ardından ciddi bir kredi sıkışıklığının önlenmesini sağlamıştır (aecm.eu, 2023).

6. KREDİ GARANTİ SİSTEMİ İŞLEYİŞİ VE KEFALET UYGULAMA TÜRLERİ

Kredi garanti sistemi, işletmenin sermaye ihtiyacı gereksinimi olduğu zaman kullanılır. Kredi garanti sisteminde, finansman ihtiyacı olan KOBİ, finansmanı tedarik edecek finans kurumu & banka, fon tahsis aşamasında ihtiyaç duyulması halinde KOBİ’ye destek verecek olan KGF-Kredi Garanti Fonu olmak üzere üç tarafı vardır (Önkol ve Küçükkocaoğlu, 2016:3). İşlem adımı bazlı tarafların pozisyonlarını içeren kredi garanti fonu işleyiş şeması Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Kredi Garanti Sistemi İşleyiş Şeması

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır

Banka ya da finans kuruluşları üzerinden finansman ihtiyaçlarına ait kefalet talepleri KGF’ye bildirilen kefalet limit tahsisleri, Portföy Garanti Sistemi (PGS) ya da Portföy Limit Sistemi (PLS) uygulamaları üzerinden gerçekleştirilmektedir. KGF tarafından Portföy Garanti Sistemi kefalet uygulamasına 2014 yılında başlanılmıştır. PGS ile, KGF tarafından kredi verecek banka ve finans kuruluşlarına tahsis edilmiş olan toplam kefalet limiti baz alınarak, kefalet talebinde bulunan işletme için KGF tarafından herhangi bir inceleme ve kontrol yapılmaksızın, kredi verecek olan banka ya da finans kuruluşunun derecelendirme notu esas alınarak değerlendirme yapılır.

Portföy Garanti Sistemi Özkaynak kefaletlerinde KOBİ özelliği taşıyan işletmelere ait başvurular bankalar aracılığıyla yapılmaktadır. Bu fasıldan yapılan kefalet limit işlemleri, bankalar tarafından gerçekleştirilen değerlendirmelerin sonucuna göre uygun görülen işletmelere kullandırım yapılmakta, KGF tarafından ayrıca bir analiz ve inceleme gerçekleştirilmemektedir (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022:460).

Portföy limit sistemi KGF’nin kefalet işlemlerine başlaması ile devam eden bir uygulamadır. PLS ile KGF’ye iletilen kefalet taleplerinin, incelenmesi, analiz edilmesi, bilanço analizi ve mali tahlil, sektör ve pazar payı gibi istihbaratı tetkikler sonrası karar verilebilmektedir. Kefalet talebinin olumlu sonuçlanması durumunda KGF’nin teminatlanma (kefalet) sürecine geçilmektedir. PLS özkaynak sisteminin temel hedefi, finansman ihtiyacı olan işletmelerin maddi değeri olan ancak kredi verecek banka ya da kurum tarafından alınmak istenmeyen ya da alınamayan teminatların ekonomik sürece dâhil edilmesidir (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022:459).

Kısaca, kamu aracılığıyla sağlanan kredi garanti fonu uygulamaları, bankaların kredi tahsislerinde ve kullandırmalarında daha cesur olmalarını ve daha fazla risk almalarını sağlamaktadır (Yılmaz (M. L.), 2019:26). Kredi Garanti Fonu uygulaması, teminat üretemeyen firmaların ihtiyaçları olan finansmana erişiminde can suyu olmakta, bazı işletmelerin finansman ihtiyacını karşılamada önemli bir paya sahip iken bazı işletmelerin de iktisadi ömrünü uzatmada rol oynamaktadır (Doğan, 2021:263).

7. KREDİ GARANTİ FONU ÜRÜNLERİ

KGF ürünleri, Özkaynak Kefaletleri ve Hazine Destekli Kefaletler olmak üzere iki ana kaynak üzerinden çeşitli alt başlıklardan kefalet verilmek kaydı ile sunulmaktadır. Özkaynak Kefaletleri şunlardır (www.kgf.com.tr);

- Banka Kredileri
 - KGF Destek Kredisi
 - Özkaynak
 - KOSGEB KOBİ Finansman Destek Programı
- Doğrudan Krediler
 - KOSGEB Geri Ödemeli Destekleri
 - Tübitak Transfer Ödemeleri
 - T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Destekleri
 - TTGV KOBİ Destekleri

Hazine Destekli Kefaletler ise şunlardır (www.kgf.com.tr);

- Yatırım-Proje Finansmanı Destek Paketi
- EYT Destek Paketi
- İmalat Sanayii Destek Paketi
- 6 Şubat Depremleri İşletme Destek Paketi
- 6 Şubat Depremleri Yatırım Destek Paketi
- Bölgesel Odaklı Kobi Destek Paketi
- Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi
- Girişimci Destek Paketi
- Kadın Girişimci Destek Paketi
- Yeşil Dönüşüm ve Enerji Verimliliği Destek Paketi
- Teknoloji Destek Paketi
- Dijital Dönüşüm Destek Paketi
- Eğitim Destek Paketi
- İşletme Giderleri Destek Paketi
- Tarımsal Üretime Enerji Finansman Destek Paketi
- İşletme Harcamaları Destek Paketi
- Turwib Programı Destek Paketi
- TKYB Kredi Destek Paketi

Ürün paketlerine ait her ürün için kefalet limiti, kefalet oranı, ürün vadesi, kefalet miktarı üzerinden alınan ücret ve komisyon oran ve tutarı, ürüne başvuru koşulları, özel şartlar farklılık göstermektedir. Sunulan paketlerin bir kısmı sadece bankalar üzerinden müracaat etmek kaydı ile faydalanılabilirken birçoğu için Kredi Garanti Fonu'nun web sitesinden doğrudan başvuru yapılabilmektedir (www.kgf.com.tr).

8. KREDİ GARANTİ FONU ARACILIĞIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN FİNANSMAN BİLGİLERİ

1994 - 2022 yılları aralığında KGF tarafından talep edilen kefalet tutarları, özkaynak ve hazine kaynağı konsolide olacak şekilde, verilen kefalet rakamları ve bu kefaletler karşılığı yapılan fon kullandırmalarına ait veriler yıl bazlı aşağıda Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. Yıllar İtibariyle Özkaynak + Hazine Kefalet Taleplerinin Karşılama Durumu

DÖNEM	Talep Edilen Kefaletler (Gelen Talep)			Verilen Kefaletler (Onaylanan Talepler)			Kullandırılan Kefaletler (Açılan Talep)		
	Kobi Sayısı	Kredi Tutarı	Kefalet Tutarı	Kobi Sayısı	Kredi Tutarı	Kefalet Tutarı	Kobi Sayısı	Kredi Tutarı	Kefalet Tutarı
1994-2015	35,408	25,310	18,695	24,085	15,054	10,913	17,674	9,660	7,189
2016	30,220	14,387	11,389	23,365	9,580	7,375	19,506	6,682	5,128
2017	321,321	323,101	290,873	314,239	264,982	238,774	297,682	208,116	187,499
2018	125,146	114,861	100,586	123,931	108,469	95,010	119,294	85,942	75,357
2019	125,535	84,586	68,194	124,556	81,977	66,002	119,888	73,662	59,352
2020	319,085	226,827	181,846	318,098	224,567	179,997	286,773	203,404	163,030
2021	57,591	28,221	23,001	56,633	19,050	15,643	54,064	18,018	14,800
2022	41,191	112,534	95,349	40,711	110,032	93,286	39,314	81,791	69,604
1994-2022	980,352	1.546.110	1.336.466	951,956	1.030.263	892,458	884,555	863,130	745,428
Bireysel	7.463.078	44,487	35,779	7.463.078	44,487	35,779	6.961.454	41,641	33,496
TOPLAM	8.443.430	1.590.597	1.372.245	8.415.034	1.074.750	928,237	7.846.009	904,771	778,924

Kaynak: www.kgf.com.tr

Tablo 1’de yer alan verilere göre 1994-2022 yılları arasında yaklaşık 885 bin KOBİ’ye 863 milyar TL kredi kullandırımı yapılmış ve bu tutarın yaklaşık 745 milyar TL’si için KGF tarafından kefalet verilmiştir.

1994-2022 yılları arasında Özkaynak ve Hazine kaynağı konsolide olacak şekilde KGF tarafından verilen kefaletlere istinaden yapılan kullandırım bilgilerinin işletme ölçeğine göre dağılımı tablosu Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2 . Verilen Özkaynak + Hazine Kefaletlerin İşletme Ölçeklerine Göre Dağılımı

Segment	İşlem Adedi	Verilen Kefalet İle Kullandırılan Kredi Hacmi	Kefalet Tutarı	Oran
KOBİ	860,360	603,643	515,116	69%
KOBİ DIŞI	24,195	259,487	230,312	31%
TOPLAM	884,555	863,130	745,428	100%
Bireysel	6.961.454	41,641	33,496	4%
TOPLAM	7.846.009	904,771	778,924	100%

Kaynak: www.kgf.com.tr

9. KGF - TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

Kredi Garanti Fonu aracılığıyla, faaliyete başlamış olduğu 1994 yılından 2022 yılsonuna kadar kullandırımı yapılan ticari kefaletlerin toplam 17.874 Milyon TL’si tahsili gecikmiş alacağa dönüşmüştür. 2021 yılsonu itibariyle %2,62 olan takibe dönüşüm oranı 2022 yılsonunda %2,40 olarak gerçekleşmiştir. Tahsili gecikmiş

alacağa dönüşen rakamın %4,1'i Özkaynak, %95,9'u ise Hazine destekli ticari kefaletlerden oluşmaktadır. Özkaynak destekli tahsili gecikmiş alacakların takibe intikal oranı 2021 yılsonunda %3,81, 2022 yılsonunda %3,17 olarak gerçekleşmiştir. Hazine destekli ticari kefaletlerin takibe intikal oranı 2021 yılsonunda %2,58, 2022 yılsonunda %2,37 olarak gerçekleşmiştir (www.kgf.com.tr). Kaynak bazlı takibe intikal eden kredilere ait rakam ve oran bilgileri aşağıda yer alan Tablo 3'deki gibi oluşmuştur.

Tablo 3. Kaynak Bazlı KGF Kefaleti ile Kullanılan Kredilere Ait Takip Bilgileri

Kaynaklara Göre Takibe İntikal ve Takip Riski Oranları (TL) – (01.01.1994 - 31.12.2022)					
Kaynaklar	Kullanılan Kefaletler	Takibe İntikal Eden Tutar	Takibe İntikal Oranı	Takip Riski Bakiyesi (Protokole Bağlanan Dâhil)	Takip Riski Oranı (%)
Özkaynak	23.377.314.501	741.118.210	3.17	301.556.842	1.29
Hazine (*)	722.050.219.905	17.133.772.712	2.37	14.747.321.216	2.04
TOPLAM	745.427.534.406	17.874.890.922	2.40	15.048.878.058	2.02

Not: 20/11/2007, 13/05/2010, 17/11/2016 ve 22/12/2018 tarihli Yönetim Kurulu Kararları ile Özkaynak kaynaklı tahsili gecikmiş alacaklardan, terkin edilen tutarın bakiyesi 63.274.224,20 TL'dir.
(*) Ticari Kefaletleri İçermektedir.

Kaynak: www.kgf.com.tr

Tahsili gecikmiş alacaklardan gerçekleştirilen tahsilâtlar da 2022 yılsonuna kadar özkaynak destekli tahsili gecikmiş alacaklardan toplam 440,6 Milyon TL, hazine destekli tahsili gecikmiş alacaklardan ise toplam 2.386,5 Milyon TL anapara tahsilâtı gerçekleştirilmiştir. Yapılan tahsilâtlar sonrası 2022 yılsonu itibariyle 301,6 Milyon TL'si özkaynak destekli, 14.747,3 Milyon TL'si hazine destekli takip riski oluşmuştur. Oluşan 15.048,9 Milyon TL tutarındaki toplam takip riskinin %2'si Özkaynak, %98'i Hazine destekli kefaletlerden oluşmaktadır (www.kgf.com.tr).

10. KREDİ GARANTİ FONU UYGULAMA DEĞERLENDİRMELERİ, TESPİT VE ÖNERİLER

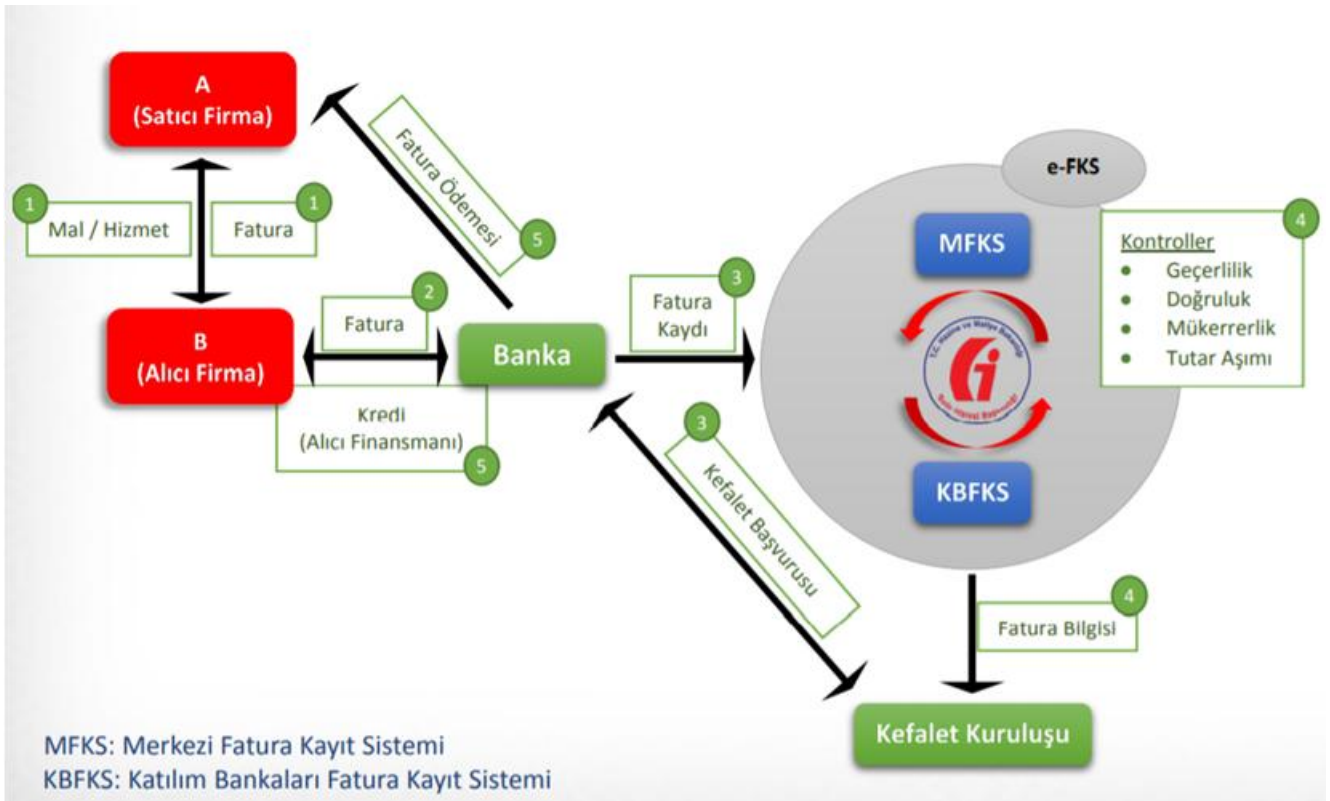
Günümüz koşullarında bankaların kredi kullandırım yöntemleri incelendiğinde, teminat karşılığı kullandırım yapıldığı, ekonomik açıdan güçlü görülmeyen kredi müşterilerinin müracaatlarının geri çevrildiği görülmektedir. Bu durum, ekonomik açıdan yeterli varlığı olan kesimin finansman imkânlarına ulaşarak, büyüyüp gelişmesine katkı sağlarken, yetersizlik yaşayan kesimin ise daha da zor şartlarda faaliyetlerini sürdürmesine ya da yok olmasına neden olmaktadır. KGF'nin temel amacının da ilk aşamada bu adaletsizliğe bir çözüm sağlamak üzere kurulduğu düşünülmektedir. Ancak yaşanan süreçte, beklentilere uygun bir faydanın gerçekleşmediği görülmektedir. Geleneksel bankaların kredilendirme sürecinde, verilen kredilerin nereye harcandığı kontrol edilmediği için bu kaynakların verimli olarak kullanılmadığı ifade edilmektedir. Bu olumsuzluğun giderilmesi adına, katılım bankaları uygulamasına olduğu gibi belirli bir mal ve hizmet karşılığı finansman sağlanarak ödemenin satıcıya yapılması çözüm olarak sunulabilir. Böylelikle, reel ekonomiyi destekleyerek KGF'nin asıl hedefine de ulaşılmış olacaktır (Yıldız, 2023:94). 2018 yılı başında yapılan çalışmada, Kredi Garanti Fonu kefalet imkânları artırılarak finansman ihtiyacı olan birçok işletmenin finansmana erişiminin sağladığı ancak kefaletli kredi miktarının büyük bir oranının bankacılık sisteminde kredi riski var olan işletmelere kullanıldığı belirlenmiştir (Sümer ve Güngör, 2018). KGF kefaleti ile hedeflenen kredi kullandırılmalarında, girişimcilere, gerçek işletme sahiplerine erişim gerekmektedir. Kullanılan kredilerin teminat eksikliği olan banka kredilerinin kapatılması için değil, KOBİ'lerin faaliyetlerinde kullanımı için tahsis edilmesi önemlidir (Bayrak ve Erbay, 2019:368).

KGF kefaleti ile yapılan kullandırılmaların amacına uygun reel finansman ihtiyaçları için gerçekleştirilmesi, kefalet sisteminin bu amaca yönelik işletiminin sağlanarak izlenebilirliğinin gerçekleştirilebilmesi amaçlı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 11.01.2023 tarihinde Hazine Destekli Kefalet Sistemi Yeni Destek Paketleri Lansmanı düzenlenerek, Şekil-2'de yer alan işleyiş mekanizması dâhilinde aşağıda yer alan önlem ve kontrollerin uygulamaya alınacağı bildirilmiştir.

➤ Hazine Destekli Kefalet Sistemiyle reel ticaret finanse edilecektir;

- Merkezi Fatura Kayıt Sistemi (MFKS) ve Katılım Bankaları Fatura Kayıt Sistemi (KBFKS) ile entegrasyon sağlanıp, faturalı mukabili kullandırmalar yapılacaktır. Kullandırım işlemlerine ait fatura takibi dijital ortamda yapılacaktır.
- Kullandırım işlemleri fatura ile belgelendirilerek amacına uygun hizmet verilmiş olacaktır.
- İptal edilen faturaların takibi gerçekleştirilerek, muhtemel sahtekarlık girişimlerinin tespit ve önlenmesi için kontroller yapılacaktır.
- Yeni işleyişte doğrudan satıcıya ödeme yapılacağı için, gerçek bir mal ve hizmet alımının finansmanına aracılık edildiği garanti altına alınacaktır.
- MFKS (Merkezi Fatura Kayıt Sistemi) yardımı ile aynı fatura için mükerrer kredi kullanımı engellenecektir (<https://ms.hmb.gov.tr/>).

Şekil 2. Fatura Kayıt Sistemi İle Kefalet Mekanizması İşleyişi

Kaynak: <https://ms.hmb.gov.tr>

➤ İzleme Listesi Uygulaması İle Amaç Dışı Kullanım Engellenecektir;

VDK-Vergi Denetim Kurulu, BDDK-Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Bağımsız Denetim ve KGF-Kredi Garanti Fonu tarafından yapılan denetim ve tespitlerde kefalet işlemlerinde;

- Amacına uygun olmayan kullanım
- Sahte Fatura kullanarak belgelendirme
- Gerçek olmayan beyan
- Döviz ve kıymetli maden işlemleri
- Mevcut kredinin refinansman işlemleri,

belirlenmesi durumunda, krediden faydalanan taraf izleme listesine alınacak, sistemden faydalanamayacaktır. Benzer şekilde bu tespitlerin yaşandığı fon kullandırımına aracılık eden, kredi veren kuruluşa da uygulanması hedeflenen yaptırımlar aşağıdaki gibidir;

- Kredi veren kuruluşa ve yararlanıcı işletmeye cezai müeyyide uygulanacaktır.
- Refinansman amaçlı kullandırım yaptığı tespit edilen bankalar sistemden bir yıl faydalanamayacaklardır.
- Gerçek olmayan beyan, amaç dışı kullanım ve kıymetli maden & döviz alımı işlemlerinde, kullanılmayan kredi bölümü iptal edilerek, fon kullandırım işleminden faydalanan işletme kara listeye alınacaktır.
- İptal edilen faturalar için bunların yerine yenisinin tedarik edilmemesi durumunda, eksik kalan fatura tutarı üzerinden 900 baz puan cezai yaptırım uygulanacaktır (<https://ms.hmb.gov.tr/>).

Hazine destekli kefalet sistemi için öngörülen bu düzenleme ve kontrollerin benzer şekilde Özkaynak kefaletleri sistemi üzerinden sağlanan fon kullandırım işlemleri için de uygulanıyor olması, bu kanal üzerinden yapılan finansman kefalet işlemlerinin de amacına uygun gerçekleştirildiğini güvence altına almış olacaktır. KGF'nin misyonuna uygun finansmana erişim amaçlı verilen kefaletleri kontrol altına alarak, yapılacak fon kullandırımında reel ticaretin finansmanına hizmet eden kuralları disipline eden bu uygulama hedeflerine ilave ve bunları destekler nitelikteki tespit ve önerilere ait açıklamalar da aşağıdaki gibidir;

- Riski devam eden kredili banka müşterilerinden, geri ödeme güçlüğü içindeki ya da teminat eksikliği veya daha güçlü teminata geçilmesini teminen, KGF kefaleti ile riske girme işlemi tercih edilmemelidir. Yüzdürülen kredi ya da zombi kredi gibi tabirlerle adlandırılan bu tür kredi risklerine KGF'nin dâhil edilmesi gerekiyorsa da hem banka hem de KGF tarafından kredi müşterisinin istihbarat ve mali tahlilinin, ilk kez kredi kullanacak, riske girilecek müşteriler için geçerli uygulamadan daha sıkı ve daha risk odaklı yapılması gerekmektedir.
- KGF kefaletinden faydalanarak, müşterilerine kredi kullandıran bankaların özellikle PGS-Portföy Garanti Sistemi kapsamında yapmış oldukları kredi kullandırımında, kredi geri ödemelerindeki başarıları dikkate alınarak bankaların da KGF nezdinde ratinge tabi tutulması önerilmektedir. Böylelikle, KGF tarafından herhangi bir şekilde kredi müşterisi kontrolü ve mali tahlili yapılmadan kullandırımına kefalet verilen PGS kapsamındaki kredilerin geri dönüş performansları, bankanın kredi kullandırımı öncesi tahsis aşamasındaki seçiciliği ve hassasiyetini göstereceği için, KGF tarafından banka genelinde yapılacak rating uygulaması, kefalet öncesi erken uyarı niteliği taşıyacaktır.
- KGF kefaleti ile bankalar tarafından kullandırımı yapılan krediler için olası geri ödeme sıkıntısı tespitlerini teminen, birçok bankada uygulanmakta olan krediler erken uyarı sistemi gibi bir sistem tesis edilebilir. Böylelikle, bu sistem üzerinden geri ödeme performanslarının takip ve uyarı mekanizmalarının tesis edilmesi amaçlı KGF, bankalar ile ortaklaşa hareket edebilir.
- Kredi Garanti Fonu tarafından verilen kefaletlere bağlı olarak ortak olunan risk tutarının sigorta ettirilmesi, verilen teminat oranı dâhilinde muhtemel ödeme sıkıntısı yaşayan kredi müşterilerinin borçlarının kredi veren kuruluşlarca tazmininin talep edilmesi durumunda, bu rakamların sigorta şirketleri aracılığı ile ödenerek, KGF'nin finansal yapısı güvence altına alınmış olacaktır. Japonya'da olduğu gibi bu amaca yönelik kredi garanti sigorta şirketlerinin kurulması ya da var olan sigorta şirketlerinden benzer hizmet üretimi sağlanabilir.
- Banka ve finans kuruluşlarınca kredi kullandırımına KGF tarafından kefalet verilen firmaların, riskleri tasfiye olana kadar, KGF aracılığıyla belirli dönemlerde periyodik olarak kontrol, istihbarat ve performans izlemelerinin yapılması önerilmektedir. Söz konusu kontroller KGF tarafından kendi bünyesinde yapılabileceği gibi, riske giren bankalar ya da bağımsız kuruluşlara da yaptırılarak sonuçlarının değerlendirilip, muhtemel risklerin önceden tespit edilmesi sağlanmış olacaktır.
- Gerçek bir ticari ilişkinin finansmanı amacı ile kullanıldığını teminat altına almak amaçlı, KGF kefaleti ile yapılan ödemelerde fatura bazlı ödeme yapılması, kredi müşterilerine nakdi kullandırım yapılmaması, finans kuruluşlarınca kredi tutarlarının direkt satıcıya yapılması şeklinde bir yapı tesis edilebilir.
- KGF teminatı ile fon kullandırımına aracılık eden kuruluşların, sorunlu krediler için KGF'den teminat oranı dâhilinde tazmin talebinde bulunmadan önce işletmeye/yararlanıcıya kredilerini yeniden yapılandırma imkânı tanınmış olması şartının işletilmesi için bankalar ve finans kuruluşlarının sorgulanıp,

takip edilmesi önerilmektedir. KGF teminatı ile yapılan fon kullandırmalarında da banka ve finans kuruluşlarının kendi kaynakları aracılığı ile yapmış oldukları kredi işlemlerindeki geri ödeme sıkıntısı olasılığı hissedildiğinde yapmış oldukları kontrol ve hassasiyeti KGF teminatlı krediler içinde göstermeleri, nasıl olsa KGF teminatı var diyerek, hiç efor sarf etmeden direkt KGF’den tazmin talebinde bulunmalarının bir nebze de olsa önüne geçmiş olacaktır.

- Kredi Garanti fonuna bankalar ve kredi veren kuruluşlar tarafından yapılan tazmin müracaatlarının bir kısmı, protokol şartlarına uyum sağlanmaması, tazmin taleplerinin geç iletilmesi, kontrol ve kullandırım hataları, evrak noksanlığı gibi gerekçelerle red edilmektedir. Bu tür durumlarla karşılaşmamak adına, daha KGF’ye müracaat ve tahsis aşamasında, kontrol ve denetimlerin daha sıkı yapılması olası sorunların önlenmesini sağlayacaktır. Bu durum, Hazine ve Maliye Bakanlığı 2020 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu’nda konu edilmiş olup söz konusu maddeye ait açıklamalar aşağıdaki gibidir.

2020 yılında Kredi Garanti Fonu’ndan tazmini istenen, ancak tazmin talepleri reddedilen kredilere ait red nedenleri aşağıdaki gibidir.

- SGK ve Vergi dairesine vadesi geçmiş borç ödemesinin yapılmaması ya da ilgili kurumlardan tedarik edilen evraklarda tahrifat yapılması.
- Kredi veren finans kuruluşlarınca, protokole aykırı fon kullandırımı yapılması.
- Kredi veren finans kuruluşlarınca, kredi başvurusu aşamasında yararlanıcıya ait KOBİ ya da KOBİ dışı tanımlanmasının hatalı girilmesi (sayistay.gov.tr, 2023:61).
- KGF kefaleti ile banka ve finansal kuruluşlardan kredi kullanan firmaların, finansal açıdan iyi durumda olmayan firmalar olduğu gibi bir algının, hem KGF hem de finans kuruluşları aracılığı ile yapılacak çalışmalar ile düzeltilmesi gerekmektedir.
- Müracaat ve tahsis aşamasında, protokolde belirtilen ve KGF tarafından yararlanıcıdan istenen kamu kurum ve kuruluşlarına olan ödemeler ve yükümlülükler (SGK primi, vergi borcu gibi) ile ilgili belge ve bilgilerin, fiziki olarak yararlanıcıdan istenmesi yerine, direkt ilgili kamu kuruluşundan dijital ortamda sorgulanarak alınabilir. Böylelikle hem işlem süreleri kısaltılmış hem de az da olsa evraklarda yapılan tahrifatlar sonucu yaşanan olumsuz durumların önüne geçilmiş olacaktır. Riske girildikten sonra da, kredi yararlanıcısının kamu kurum ve kuruluşlarına olan ödeme ve yükümlülüklerinin belirli periyotlarda sorgulanıp aksama olup olmadığının kontrolü, işletmenin finansal gücü hakkında da bilgi ve fikir edinilmesini sağlayacak, erken uyarı sistemine girdi oluşturarak, olası temerrüt öncesi önlemlerin alınmasına yardımcı olacaktır.

11. SONUÇ

Kobi olarak nitelendirilen üretimin temelini oluşturan işletmelerin, özkaynakların yetersiz kaldığı durumlarda, finansmana erişiminin zamanında ve yeterli seviyede olmasını verdiği kefalet ile teminat desteği sağlayan Kredi Garanti Fonu, can suyu olarak tanımlanabilecek bu hizmeti ile hayati öneme sahiptir. KGF uygulamasının ve imkânlarının zaman içinde kısmen de olsa amacı dışında, farklı finansman gereksinimleri için kullanılıyor olması kamu otoritesi tarafından da belirlenmiş ve sonrasında uygulamanın daha sağlıklı ve amacına uygun işlenmesi için bir takım önlem ve uygulama değişikliklerine gidilecek düzenlemeler yapılmıştır.

KGF kaynaklarını daha verimli kullanımı, verilen kefalet aracılığı ile gerçekleştirilen kredi kullanımlarının gerçek bir ticari ilişki sonrası ve amacına uygun kullanımının takip ve kontrolünün yapılması amaçlı ilgili Bakanlık tarafından alınan önlemlere benzer, daha mikro seviyede kapsayıcı önlem ve kontrol mekanizmalarını içeren öneriler çalışmada detaylı olarak yer almaktadır. KGF sisteminin işleyişinin daha efektif ve kaynakların verimli tahsisine yönelik yapılan bu öneri ve tespitlerin uygulamada dikkate alınması, mevcut KGF sisteminin yanı sıra Katılım Finans Kefalet Sistemi aracılığı ile sağlanacak finansman imkânlarının amacına uygun tahsis ve kullanımına yardımcı olacaktır.

Benzer şekilde tahsis aşamasında yapılacak uygulama düzenlemeleri sonrası daha hassas ve seçici davranacak olan başta bankalar olmak üzere fon kullandırımına aracılık eden kuruluşlar için KGF nezdinde bu kriterler dâhilinde yapılacak derecelendirmeleri sonrasında limit tahsis ve önceliklendirme tercih sıralamaları daha özendirici ve teşvik edici unsur olacaktır.

Sonuç olarak, fon talep eden, kefalet veren ve fon kullandıran taraf olarak sürecin içinde yer alan üç cephe içinde var olan uygulama esaslarının yanına, önerilen düzenleme ve kural setlerinin de sürece dâhil edilmesi ile

mevcut Kredi Garanti Fonu yapısı daha iyi ve verimli hale getirilirken, yeni kefalet sistemi olan Katılım Finans Kefalet sisteminin ilk günden ideal süreçlerle uygulamasına imkân verilmiş olacaktır. Ayrıca zaman içinde ve konjonktürel şartlara göre değişen parametre ve esaslarında sürece gecikmeden uygulanması, süreklilik ve istikrar açısından ihmal edilmemesi gereken bir husus olduğu unutulmamalıdır. KGF uygulamasına yönelik yapılan bu çalışmanın benzerlerinin ilerleyen dönemlerde adetsel ve rakamsal büyüklüğün belirli bir ölçüğe ulaşması sonrasında Katılım Finans Kefalet sistemi için de yapılması, ayrıca KGF ve Katılım Finans Kefalet sistemi üzerinden gerçekleşen işlemlerin dönemler itibari ile karşılaştırmalı çalışmaların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YAZAR BEYANI / AUTHORS' DECLARATION:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Araştırmanın ortaya konulmasında herhangi bir mali destek alınmamıştır. Makale yazım ve intihal/benzerlik açısından kontrol edilmiştir. Makale, “en az iki dış hakem” ve “çift taraflı körleme” yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yazar(lar), dergiye imzalı “Telif Devir Formu” belgesi göndermişlerdir. Mevcut çalışma için mevzuat gereği etik izni alınmaya ihtiyaç yoktur. Bu konuda yazar tarafından dergiye “Etik İznine Gerek Olmadığına Dair Beyan Formu” gönderilmiştir. Yazar, çalışmanın tüm bölümlerine ve aşamalarına tek başına katkıda bulunmuştur. / This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support. The article has been checked for spelling and plagiarism/similarity. The article was evaluated by "at least two external referees" and "double blinding" method. The author(s) sent a signed "Copyright Transfer Form" to the journal. There is no need to obtain ethical permission for the current study as per the legislation. The "Declaration Form Regarding No Ethics Permission Required" was sent to the journal by the author on this subject. The author contributed to all sections and stages of the study alone.

KAYNAKÇA

- AYDIN, Utku Can ve ÇÖMLEKÇİ, İstemi (2023), “Avrupa Birliğindeki KOBİ’lerin Finansmana Erişimine Yönelik Destekler, COSME Program İncelemesi”, **Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi**, S.5(1), ss.35-39.
- BEZİRCİOĞLU, Esra ve SAATÇİOĞLU, Cem (2022), “Türkiye’de Kredi Garanti Fonu A.Ş.’nin İncelenmesi”, **Sakarya İktisat Dergisi**, S.11(4), ss.450-465.
- COWAN, Kewin, DREXLER, Alejandro ve YANEZ, Alvaro (2015), “The Effect of Credit Guarantees on Credit Availability and Delinquency Rates”, **Journal of Banking & Finance**, S.59, ss.98-110.
- CUMHURBAŞKANLIĞI FİNANS OFİSİ (tarihsiz), “Kredi Garanti Fonu”, **Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi Kurumsal Web Sayfası**, <https://www.cbfo.gov.tr/diger-finansal-kurumlar/kredi-garanti-fonu> (Erişim Tarihi: 03.10.2023).
- ÇELİKDEMİR, Neşe Çoban ve KARTAL, Mustafa Tevfik (2018), “Kredi Garanti Fonu (KGF) Teminatlı Kredilerin Muhasebeleştirilmesi ve KGF Teminatlarının Bankalara Faydaları”, **Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.9(17), ss.13-38.
- DOĞAN, Mehmet (2021), “Covid-19 Öncesi ve Sonrası Dönemlerinde Tarım, Sanayi ve Turizm Sektörleri Kamu, Mevduat ve Katılım Bankalarının Kredi Performanslarına Etkisi”, **Academic Knowledge**, S.4(2), ss.249-266.
- DURAMAZ, Selim (2017), “Banka Kaynaklarının Kobi'lere Ayrıcalıklı Sunumu: Kredi Garanti Fonu ve Farklı Ülke Uygulamaları”, **Mali Çözüm Dergisi**, S.140, ss.13-29.
- EĞİLMEZ, Mahfi (2017), “Kredi Garanti Fonu ve Varlık Fonu Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme”, **Mahfi Eğilmez Kişisel Web Sayfası**, <https://www.mahfiegilmez.com/2017/05/kredi-garanti-fonu-ve-varlik-fonu.html> (Erişim Tarihi: 03.10.2023).

- KAHRAMAN BAYRAK, Sema ve ERBAY, E. Recep (2019), “*KGF Mevzuatı, KGF Teminatları ve KGF Finansmanının Kobi'lere Katkısı*”, **XII. IBANESS İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongresi**, Plovdiv / Bulgaristan, Cataloging-in-Publication Data, ss.364.
- KATILIM FİNANS KEFALET A.Ş. (tarihsiz), “*Amaç*”, **Katılım Finans Kefalet A. Ş. Kurumsal Web Sayfası**, <http://www.katilimkefalet.com.tr/tr/amac-6> (Erişim Tarihi: 03.10.2023).
- KGF - KREDİ GARANTİ FONU (tarihsiz), “*Ürünlerimiz*”, **KGF Kredi Garanti Fonu Kurumsal Web Sayfası**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/> (Erişim Tarihi: 14.08.2023).
- KGF - KREDİ GARANTİ FONU (2023), “*2022 Yılı Faaliyet Raporu*”, **KGF Kredi Garanti Fonu Kurumsal Web Sayfası** (E-Rapor), https://www.kgf.com.tr/images/faaliyet_raporu/KGF_2022_FAALİYET_RAPORU_10.05.2023.pdf (Erişim Tarihi: 14.08.2023).
- ÖNKOL, Gamze ve KÜÇÜKKOCAOĞLU, Güray (2016), “*Türkiye’deki Kredi Garanti Fonu A.Ş.’nin Kefalet Hacminin ve İşlerliğinin Arttırılabilmesi İçin Yapılabilecekler*”, **13. Uluslararası Muhasebe Konferansı**, <https://www.researchgate.net/publication/313900513> (Erişim Tarihi: 14.08.2023).
- POLAT, Mehmet (2021), “*Bankalar ve KOBİ’ler Arasındaki Kredi Sorunun Oyun Teorisi Çerçevesinde Çözümlemesi*”, **XVI. IBANESS İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongresi**, Türkiye Cataloging-in-Publication Data, İstanbul, ss.355.
- SÜMER, Tuba Pelin ve YILDIRIM GÜNGÖR, Gülcan (2018), “*KGF Kefaletli Kredilerin Krediyeye Erişim, Maliyet ve Vade Açısından Rolü, Merkezin Güncesi*”, **T.C. Merkez Bankası Blog Web Sayfası** (E-Doküman), <https://www.tcmbblog.org/wps/wcm/connect/blog/tr/main+menu/analizler/kgf> (Erişim Tarihi: 17.08.2023).
- T. C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI (2023), “*Hazine Destekli Kefalet Sistemi Yeni Destek Paketleri Lansmanı*”, **T. C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kurumsal Web Sayfası** (E-Doküman), <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/01/Hazine-Destekli-Kefalet-Paketleri.pdf> (Erişim Tarihi: 18.08.2023).
- T. C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI (2021), “*Hazine ve Maliye Bakanlığı 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu*”, **Sayıştay Kurumsal Web Sayfası** (E-Rapor), <https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/13g48KwgKO-hazine-ve-maliye-bakanligi> (Erişim Tarihi: 24.08.2023).
- ÜSTÜN, Nazlı (2016), “*Kredi Garanti Fonu Dünyadaki Örnekler ve KOBİ'lere Sağladığı Destekler*”, **Konya Ticaret Odası Araştırma Raporu**, Konya Ticaret Odası Yayını, Konya.
- YAZICI, Mehmet (2010), “*Kobi Finansmanına Alternatif Destek: Hazine Garantili Kredi Garanti Fonu Kefaleti*”, **Maliye ve Finans Yazıları**, S.88, ss.79-95.
- YILDIZ, Seracettin (2023), “*Kredi Garanti Fonu’nun İslam İktisadı ve Fıkıh Açısından Değerlendirilmesi*”, **Journal of Islamic Economics**, S.3(2), ss.77-99.
- YILMAZ, Mehmet Levent (2019), “*Hazine Destekli Kredi Garanti Fonu Sisteminin Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkileri*”, **Hitit Üniversitesi 2. Uluslararası Bankacılık Kongresi**, 19-20 Nisan 2019 – Çorum, Hitit Üniversitesi Yayını, Çorum, ss.23-33.
- <https://aecm.eu/guarantees/impact/>, aecm.eu - European Association of Guarantee Institutions (Avrupa Kefalet Kurumu) (Erişim Tarihi: 29.09.2023).
- <https://aecm.eu/guarantees/what-are-guarantee-institutions/>, aecm.eu - European Association of Guarantee Institutions (Avrupa Kefalet Kurumu) (Erişim Tarihi:11.08.2023).